

CALEA MĂNTUIRII

Săptămânal editat de Centrul de Studii Teologice-Istorice și de Prognoză Pastoral-Misionară al Facultății de Teologie Ortodoxă Arad.
Redactor fondator (1935): Preot Ilarion V. Felea. Apare cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Timotei, Arhiepiscopul Aradului

EDITORIAL

Cuvinte vechi pentru prezentul aniversării centenarului Marii Uniri

Anul comemorativ 2018 este dedicat de către Biserica Ortodoxă Română aniversării Centenarului Marii Uniri. Prin această inițiativă, suntem cu toții provocați pentru un recurs la istorie, la mărturiile înaintașilor, pentru a înțelege și mai bine rostul aceluia act măreț pentru națiunea noastră, precum și la felul în care noi, cei de astăzi, reușim să păstrăm și să transmitem mai departe acel spirit de unitate și conlucrare, izvorâte din dragostea de credință și de neam.

În acest sens, restituim aici un text îndemnător, apărut în volumul „La Altarul Neamului” (București, 1924), ce aparține vrednicului de pomenire vlădica Grigorie Comșa al Aradului.

La acest ceas aniversar „...se desprinde pentru noi mai mult decât pentru oricine învățătura, ca să ne iubim țara din toată și inima și din tot sufletul nostru. Patria adevărată este un altar ridicat lui Dumnezeu din partea părinților noștri; patria este casa, în care am gustat cele dintâi bucurii ale vieții; patria este pământul, din ale cărui roduri suntem nutriți. Iubind deci patria; iubim altarul, casa și pământul părinților; dar iubim și părinții, copiii, rudeniile, prietenii și ceilalți cetățeni. Fără iubirea de patrie mărirea noastră națională nu este desăvârșită, iar prăznuirea nu este adevărată prăznuire. Fără iubire de țară suntem ca râul, care se lățește, dar neavând albie adâncă, se înpotmolește; suntem ca o armată, care pe dinafară se înmulțește și se mărește, dar înlăuntrul ei domnește slăbiciunea. Școala și Biserica, industria și comerțul, toate dar toate instituțiunile trebuie puse în serviciul țării cu râvnă și mai mare ca până acum.

Dar unde sunt puterile ce ne trebuiesc pentru scopul acesta? Le avem în sufletele noastre, și n'avem decât să întrebuițăm acele puteri și să nu uităm, că un popor, poate îndura o nenorocire dela alte popoare, dar poate să fie înjosit numai prin faptele sale proprii; pustiitorul poate face pagube mari, dar însuși suferă înjosirea.

Dar să nu uităm că puterile ce ne trebuiesc pentru întărirea vieții noastre naționale nu le putem lua numai din ini-

mile de astăzi... Astfel trecutul istoric, pe care nici o putere omenească nu ni-l poate lua, deschide luminișuri pline de îndemnuri pentru noi. Căci „morții nu sunt morți decât pentru cei cari îi uită și mormintele se deschid, când știe cineva rostul cuvintelor de farmec, pentru a ne da iarăș pe vitejii și înțelepții vremurilor.

De vom face așa, vom fi siguri de izbândă. Dacă vom lucra în ogorul nostru, ca noi să culegem rodul, va fi bine de noi; dar dacă încercători în străini de bucuriile noastre, vom batjocori învățăturile părinților noștri, dacă vom uita, că ei au brăzdat cu sânge pământul țării, pedepse și încercări grele vor cădea asupra noastră.

Înainte de toate trebuie să înlăturăm dintre noi toate neînțelegerile, căci mărire este omului a le înlătura (Pilde 20 v. 3). Apoi să stabilim între noi adevărata noțiune de frate, căci „frate de frate ajutat, este ca o cetate tare și înaltă (Pilde 18 v. 19). Și mai presus de toate știm, că: „Dreptatea înalță neamul; iar păcatele împuținează semințiile” (Pilde 14 v. 34). Să fim mândri, că dreptatea ne-a înălțat pe noi și numai dreptatea ne va putea lumina cărările viitorului!”

Pr. Filip ALBU

PREDICA

Recunoștința față de Dumnezeu Duminica a XXIX-a după Rusalii

„În vremea aceea, intrând Iisus într-un sat, L-au întâmpinat zece leproși care stăteau departe, și care au ridicat glasul și au zis: Învățătorule, fie-Ți milă de noi! Și văzându-i, El le-a zis: Duceți-vă și vă arătați preoților. Dar, pe când ei se duceau, s-au curățit. Iar unul dintre ei, văzând că s-a vindecat, s-a întors cu glas mare slăvind pe Dumnezeu. Și a căzut cu fața la pământ la picioarele lui Iisus, mulțumindu-I. Și acela era samarinean. Și răspunzând, Iisus a zis: Au nu zece s-au curățit? Dar cei nouă unde sunt? Nu s-a găsit să se întoarcă să dea slavă lui Dumnezeu decât numai acesta, care este de alt neam? Și i-a zis: Scoală-te și du-te; credința ta te-a mântuit.” (Luca 17, 12-19)

În starea de lepră, care înseamnă pentru trupul contaminat o iremediabilă și accentuată stricăciune până la desprinderea mădularelor din întregul trupului și, în final, cumplita moarte, întâlnirea cu un trup sănătos este interzisă, pentru ca boala să fie distrusă prin izolare, evitându-se astfel contaminarea altor trupuri sănătoase. Această cumplită boală transformă trupul din spațiu al manifestării frumuseții dumnezeiești, cu care Dumnezeu l-a zidit pe om și la care trupul se face părtaș, în spațiu al manifestării morții, pentru că cel cuprins de lepră este pus în situația de a vedea, a mirosi, a simți, a pipăi cum fiecare mădular al trupului este mâncat de putreziciune și, în final, desprins din taina viului; cel lepros trăiește pe viu, conștient și intens, omorârea treptată a trupului său.

Re-facerea unui astfel de trup intrat pe panta omorării iremediabile este similară cu nașterea din nou; faptul de a simți, de a mirosi, de a pipăi, de a vedea cum viața câștigă din nou teren acolo unde părea că moartea este stăpână, generează, fără îndoială, o mare exaltare în suflet, o mare uimire și o mare recunoștință față de cel care a reșezat trupul în vatra vieții. În mod firesc recunoștința trebuie să fie mare față de cel care a repus trupul în circuitul vieții, luând în considerare cumplita degradare pe care lepra o provoacă, dar Evanghelia de azi ne pune înaintea unui

caz năucitor de nerecunoștință: 9 din cei 10 vindecați nu „s-au găsit să se întoarcă să dea slavă lui Dumnezeu”.

De ce oamenii trebuie să aducă mulțumire lui Dumnezeu? Nicolae Velimirovici răspunde: „Din iubire. Mulțumirile oamenilor nu-L fac pe Dumnezeu nici mai slăvit, nici mai puternic, nici mai bogat ori mai viu, ci oamenii sporesc în toate acestea. Recunoștința oamenilor nu-I adaugă lui nici pace, nici bucurie, ci lor înșiși le adaugă cu îmbelșugare. A mulțumi lui Dumnezeu nu-I schimbă Lui nici starea, nici ființa, ci omului i-o schimbă din temelie. Dumnezeu nu are nevoie de recunoștința noastră, nici de rugăciunile noastre. Dumnezeu nu are trebuință de rugăciunile noastre, și totuși ni le cere; nu are trebuință de mulțumirea noastră, dar ne-o cere – iar mulțumirea nu e altceva decât tot rugăciune, rugăciune de mulțumire. A mulțumi lui Dumnezeu ne ridică pe noi muritorii din stricăciunea morții, ne dezleagă de ceea ce cu toții trebuie să ne dezlegăm, fie că vrem fie că nu, și ne leagă de Dumnezeu Cel Viu și fără de moarte”.

Sufletul căzut în orbirea nerecunoștinței nu simte nevoia să iasă din el însuși pentru a se oferi jertfelnic și mulțumitor lui Dumnezeu, de la Care are viața, și aproapelui, prin care Dumnezeu Se dăruiește lui.

Continuare în pagina 2

Pr. Ionel SCÂNTEIE

Din sumar

► Dialogul național Teologie-Filozofie-Știință la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Arad. Documente finale (I)
pagina 2, Cristinel Ioja

► Știri
pagina 4

Recunoștința față de Dumnezeu

Urmare din pagina 1

Nerecunoștința duce sufletul în izolare, așa cum lepra duce trupul în izolare; el consumă evenimentul vieții fără a simți nevoia să mulțumească și crede că totul se întâmplă așa pentru că el merită. Nu este în stare să vadă și să recunoască darul vieții. Judecata îi este confiscată și îngroșată de patima iubirii de sine, pe care a lăsat-o să câștige teren, făcând din ea reperul de raportare la viață. Minte nu poate să străbată stratul gros al iubirii de sine, pentru a da glas adevărului că iubirea milostivă a lui Dumnezeu este unicul temei și unica sursă a vieții sale.

Nerecunoscătorul, prin mecanismele folosite de patima iubirii de sine, reduce evenimentul vieții doar la stratul biologic și psihic al acesteia, făcând abstracție de ceea ce este esențial, dimensiunea duhovnicească a existenței, în care și prin care omul se adapă din Unicul Izvor de Viață – Dumnezeu. Nerecunoscătorul este omul fără harul Duhului Sfânt.

În momentul în care omul lasă harul Duhului Sfânt, care se împărtășește nouă prin întreaga lucrare liturgică a Bisericii, să lucreze în sine, iubirea de sine, sursa și seva nerecunoștinței, se clintește din loc, începe să dea înapoi, să cedeze, să se sfărâme sub împreuna lucrare a omului cu harul Duhului Sfânt, moment în care în om se naște ca firească dorința de a fi recunoscător lui Dumnezeu, Părintele său. Dorința se dezvoltă pe măsura despățimirii, a biruinței împotriva iubirii de sine și se transformă în stare de a fi. Recunoștința, mulțumirea adusă lui Dumnezeu pentru toate darurile Sale, ca stare de a fi, cuprinde întreaga posibilitate de manifestare a omului, omul ajungând să fie mulțumitor lui Dumnezeu chiar și prin biologia lui, și prin psihicul lui, care sub lucrarea harului se înduhovnicește.

Starea de recunoștință este prin excelență prezența și lucrarea harului Duhului Sfânt, cel care lucrează în noi starea de fii ai lui Dumnezeu. „Și pentru că sunteți fii, a trimis Dumnezeu pe Duhul Fiului Său în inimile noastre, care strigă: Avva, Părinte! Astfel dar, nu mai ești rob, ci fiu; iar de ești fiu, ești și moștenitor al lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos” (Ga. 4, 6-7).

Despre sfântul și Marele Sinod din Creta, 16-26 iunie 2016

Întrebări și răspunsuri (IV)

27. Cui i se aplică iconomia și în ce fel?

În cazul unei familii creștine mixte, iconomia se referă la persoana creștină ortodoxă, și nu la persoana creștină eterodoxă. Primind binecuvântarea Bisericii prin Taina Cununiei, persoana creștină ortodoxă evită conviețuirea în desfrânare și uitare de Hristos și, astfel, poate participa la celelalte Sfinte Taine, nefiind oprită de la Sfânta Euharistie, din cauza păcatului desfrânării. Oricum, iconomia nu poate deveni regulă, deoarece căsătoria mixtă nu asigură unitatea spirituală de credință ortodoxă în educația copiilor.

„Ar fi totuși de dorit ca practicarea iconomiei să nu se facă într-un mod care să pară sistematic și de la sine înțeles, iar acrivia – adică faptul că Biserica este împotriva căsătoriei unei persoane ortodoxe cu o persoană eterodoxă – să fie întotdeauna amintită” (Jean-Claude Larchet, *Viața sacramentală*, Ed. Basilica, București, 2015, p. 396).

28. Sunt permise căsătoriile creștinilor ortodocși cu ne creștinii, potrivit documentelor sfântului și Marelui sinod?

Nicidecum. Sfântul și Marele Sinod exclude posibilitatea încheierii unor astfel de căsătorii. Documentul final stabilește următoarele: „Căsătoria dintre ortodocși și necreștini este absolut interzisă, potrivit acriviei canonice” (Sfânta Taină a Cununiei și impedimentele la aceasta, II. 5, ii).

„Trebuie să fie limpede faptul că un preot ortodox nu poate niciodată binecuvânta o căsătorie între un ortodox și un ne creștin. Ar fi evident nepotrivită chemarea numelui lui Iisus Hristos într-o slujbă de căsătorie pentru o persoană care nu-L recunoaște ca Domn al său. De fapt, o astfel de chemare ar fi lipsită de respect nu numai în ceea ce-L privește pe Domnul, ci și față de această persoană și față de convingerile sale (sau față de lipsa acestor convingeri)” (Pr. John Meyendorff, *Căsătoria - perspectivă ortodoxă*, Cluj-Napoca, 2012, p. 67).

29. Ce importanță mai are postul astăzi?

Postul este de mare folos duhovnicesc. „Este o realitate faptul că, astăzi, fie din nepăsare, fie din cauza condițiilor de viață, oricare ar fi acestea, mulți credincioși nu respectă toate hotărârile cu

privire la post. Toate aceste cazuri de nerespectare a sfintelor rânduieli privind postul, fie generale, fie individuale, trebuie însă abordate de Biserică cu grijă pastorală, întrucât Dumnezeu nu voiește moartea păcătosului, ci să se întoarcă și să fie viu (Iez. 33, 11), fără a diminua valoarea postului... (cf. Importanța postului și respectarea lui astăzi, art. 8). Sfântul Ioan Damaschin spune: „Este bine să postești în fiecare zi, dar cel ce nu mănâncă să nu judece pe cel ce mănâncă. În aceste situații, să nu se dea legi, să nu se constrângă; nu se cuvine să conduci cu forța turma încredințată de Dumnezeu; mai degrabă să fie folosite îndemnul, blândețea și cuvântul dres cu sare” (Sfântul Ioan Damaschin, *Despre sfintele posturi*, 3, Migne, PG 95, 68B, citat în documentul sinodal *Importanța postului și respectarea lui astăzi*, art. 8).

30. Este adevărat că sinodul din Creta a redus perioadele de postire?

Nicidecum. Așa cum se menționează în articolul 6 și în articolul 9 ale documentului sinodal referitor la post: „Urmând Sfinților Părinți, Biserica păzește, ca și mai înainte, hotărârile apostolice, canoanele sinodale și sfintele tradiții; ea arată totdeauna sfintele posturi ca cea mai bună cale în efortul credincioșilor pentru desăvârșirea lor sufletească și pentru mântuirea lor; ea susține necesitatea respectării de către credincioși a tuturor posturilor stabilite în cursul anului Domnului, adică: Postul Paștilor, cel de miercură și vinerea, atestate de către sfintele canoane, precum și posturile Crăciunului, al Sfinților Apostoli, al Adormirii Maicii Domnului, postul de o singură zi al Înălțării Sfintei Cruci, al Ajunului Botezului Domnului și al Tăierii Cinstului Cap al Sfântului Ioan Înaintemergătorul, precum și toate posturile rânduite din grijă pastorală sau ținute în mod liber de către credincioși”.

„Postirea pentru trei sau mai multe zile înainte de Sfânta Împărtășanie este lăsată la evlavia credincioșilor, conform cuvintelor Sfântului Nicodim Aghioritul: „Deși nu se rânduieste postul înaintea Împărtășirii de dumnezeieștile canoane, cei ce pot posti mai înainte de aceasta și o săptămână întreagă bine fac.” (Comentariu la canonul 13 al Sinodului VI Ecumenic, Pidalion, 191). Însă,

mulțimea credincioșilor Bisericii trebuie să respecte sfintele posturi și abținerea de la mâncare începând cu miezul nopții pentru a se apropia de Sfânta Împărtășanie, care este expresia prin excelență a ființei Bisericii”.

31. La ce se referă iconomia, cu privire la post?

„Cu discernământ pastoral, Biserica a pus regimului de postire și limitele iconomiei iubitoare de oameni. Drept urmare, ea a prevăzut aplicarea principiului bisericesc al iconomiei, în caz de boală trupească, de extremă necesitate sau în cazul vitregiei vremurilor, după judecata responsabilă și grija pastorală a episcopilor Bisericilor locale” (Importanța postului și respectarea lui astăzi, art. 7).

32. Au fost afirmate unitatea și unicitatea bisericii ortodoxe, la sinodul din Creta?

Da. În tot cuprinsul documentului *Relațiile Bisericii Ortodoxe cu ansamblul lumii creștine* a fost exprimată foarte clar unitatea ființială a Bisericii Ortodoxe, fiind accentuat faptul că ea este Biserica Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească pe care o mărturisim în Crezul niceo-constantinopolitan. Prin aceasta, s-a mărturisit și unicitatea ei, faptul că ea este unica Biserică, deoarece „bisericele și confesiunile creștine neortodoxe s-au îndepărtat în timp de la credința ortodoxă a Bisericii Celei Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească” (art. 21), adică de la Biserica Ortodoxă.

Biserica Ortodoxă are conștiința profundă că ea este Biserica lui Hristos, așa cum au înțeles-o, au mărturisit-o și au trăit-o, cu credința lor profundă, Sfinții Apostoli, Sfinții Părinți de la cele șapte Sinoade Ecumenice, de la celelalte sinoade de autoritate universală și toți Sfinții Părinți până în zilele noastre. De aceea, delegația Bisericii Ortodoxe Române a insistat foarte mult să se exprime convingerea că, numai pe baza credinței ortodoxe, se poate reface unitatea creștină, prin întoarcerea eterodocșilor în Biserica Ortodoxă.

(*Despre Sfântul și Marele Sinod din Creta, 16-26 iunie 2016* *Întrebări și răspunsuri*, Editura Basilica, București, 2017)

Dialogul național Teologie-Filozofie-Știință la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Arad. Documente finale (I)

Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ilarion V. Felea” a Universității „Aurel Vlaicu” din Arad, a organizat, în perioada 02 - 05 noiembrie 2017, Simpozionul național interdisciplinar: *Adevăr, Cunoaștere, Credință. Perspective științifice, filosofice și teologice*. Acest dialog interdisciplinar a fost inițiat de Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române și este la a VI-a ediție, primele cinci ediții desfășurându-se cu sprijinul și implicarea centrelor universitare de la București și Iași. Prima întâlnire a fost găzduită de Centrul Cultural-Pastoral „Sf. Daniil Sihastru” de la Durău în anul 2007 și a avut ca temă „Dialogul dintre teologie și filosofie”, adunând cadre universitare din aria teologiei și filosofiei. În anii următori, această inițiativă a continuat, la Iași și București, după cum urmează: Ediția a II-a, cu tema „Religia în operele unor filosofi romani și filosofia în operele unor teologi români”, Palatul Patriarhal, București, 19-20 iunie 2008; Ediția a III-a, cu tema „Semnificația universului și valoarea vieții umane - abordare teologică, filosofică și științifică actuală”, Palatul Patriarhiei, București, 15-16 mai 2009; Edițiile a IV-a și a V-a s-au desfășurat în cadrul programului *Cursuri privind relația dintre religie, filosofie și știință din perspectivă creștin-ortodoxă*, desfășurat cu sprijinul Fundației John Templeton organizat de Centrul de Cercetare Interdisciplinară în Religie, Filozofie și Știință (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași) în cooperare cu *Centrul de Dialog și Cercetare în Teologie, Știință și Filosofie* (Universitatea din București); Ediția a IV-a, cu tema „Realitatea și semnificația spațiului. Abordare teologică, filosofică și științifică”, 29 septembrie - 2 octombrie 2011, Mănăstirea Caraiman; Ediția a V-a, cu tema „Viața și conștiința în orizontul temporalității. Abordare teologică, filosofică și științifică”, 13-16 septembrie 2012, Mănăstirea Durău.

Această ediție, a VI-a, desfășurată la Arad, are un caracter special, întrucât pentru prima dată, dialogul interdisciplinar dintre Știință-Filozofie-Teologie este organizat în Transilvania, într-o Facultate de Teologie care continuă, în vestul României, o tradiție teologică de aproape 200 de ani.

Întâlnirea științifică de la Arad s-a desfășurat cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, prin purtarea de grijă a Înaltpreasfințitului Părinte Timotei, Arhiepiscop al Aradului, și prin implicarea Centrului de Dialog și Cercetare în Teologie, Filozofie și Știință al Universității din București, al Centrului de Cercetare Interdisciplinară în Religie, Filozofie și Știință al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași și al Centrului de Studii Teologice-Istorice și de Prognoză pastoral-misionară al Universității „Aurel Vlaicu” din Arad. Evenimentul s-a desfășurat cu sprijinul Primăriei Municipiului Arad, al Centrului Cultural Județean Arad și al Universității „Aurel Vlaicu” din Arad. Facultatea de Teologie Ortodoxă a organizat această întrunire academică de înaltă ținută, cu implicații în misiunea și apologetica Bisericii Ortodoxe în lumea actuală, fiind conștientă de valoarea dialogului și a unei cunoașteri desprinse de ideologiile modernității și postmodernității.

Necesitatea dialogului dintre Știință, Filozofie și Teologie implică mai multe coordonate: a) deschiderea și conlucrarea prin dialog și proiecte concrete între reprezentanții mai multor domenii ale cu-

noașterii; b) cultivarea unei conștiințe a dialogului prin depășirea pozițiilor ideologice și autosuficiente care au marcat semnificativ istoria modernă a umanității; c) angajarea dimensiunii mărturisitoare a teologiei ortodoxe fundamentată pe ethosul și Tradiția dogmatică și experimentală a Bisericii; d) construcția unui cadru viabil de conlucrare între Biserică și Universități pe teme actuale care privesc omul și cosmosul; e) iradierea concluziilor dialogului în mediul academic și societatea actuală în vederea unei cunoașteri integrale în care taina și rațiunea, cunoașterea teologică și cunoașterea științifică să fie percepute împreună fără confuzie sau separare, nu doar într-o formă informațională și culturală, ci și profund existențială și experimental-ecclesială.

Pentru prima dată în cele șase ediții ale Dialogului Teologie-Filozofie-Știință, au fost elaborate Documente care să exprime un punct de vedere unitar asupra celor exprimate și dezbătute, precum și pentru a ilustra poziția celor prezenți în acest cadru dialogal cu privire la perspectivele unui asemenea demers în contextul lumii actuale. Redăm în cele ce urmează textul celor două Documente elaborate la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Arad:

DOCUMENT I

Concluziile lucrărilor Simpozionului Național privind dialogul dintre Teologie, Filosofie și Știință, intitulat CUNOAȘTERE, CREDINȚĂ, ADEVĂR, ediția a VI-a, organizat de Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ilarion V. Felea”, Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad

A. Participanții la ediția a VI-a a Simpozionului Național dedicat Dialogului dintre Teologie, Filosofie și Știință, în urma expunerilor și a interacțiunilor desfășurate pe marginea materialelor prezentate, consideră că în prezent, în spațiul universitar și în aria cercetării din România, există numeroase elemente care indică necesitatea extinderii dialogului dintre reprezentanții (experții) ariilor de cunoaștere filosofică, teologică și științifică. Între aceste elemente, care evidențiază necesitatea dialogului între teologie, filosofie și știință în spațiul românesc actual, menționăm:

- descoperirile din domeniul fizicii, medicinei, dar și din alte domenii conexe și strânsa lor corelație cu datele regăsite în teologia și spiritualitatea ortodoxă;
- necesitatea dialogului dintre teologie, filosofie, știință întrucât evidențiază convergențerelevante pentru toți cei interesați să realizeze o cunoaștere integrativă;
- necesitatea abordărilor apologetice, într-o lume globalizată și secularizată;
- existența unor locuri de convergență unde se întâlnesc gândirea patristică, bazată pe Revelație, reflecția filosofică și descoperirile recente ale științelor;
- existența unor abordări științifice, sceptice, unilaterale, a unor teme artificiale, prezente în mass-media și în spațiul academic, care își revendică apartenența la dialogul dintre teologie, filosofie și știință;
- o mai bună corelare a obiectivelor cercetării specifice fiecărui domeniu cu nevoile stringente ale omului și cu viața creștină.

B. Interacțiunile de până acum, care au vizat acest dialog desfășurate în programele de profil, de cercetare sau de formare derulate în România, cu finanțare și participare

națională și internațională, au evidențiat numeroase aspecte semnificative. Între acestea, subliniem faptul că promovarea unei culturi a dialogului, în care să fie valorificate tradiția teologiei și spiritualității ortodoxe, a reflecției filosofice și a extraordinarelor achiziții ale științei și tehnologiilor recente, întâmpină numeroase provocări. În lucrările simpozionului din acest an, au fost luate în discuție câteva dificultăți la adresa acestui dialog:

- așteptările exagerate privind potențialul tehnologiei informației, inteligenței artificiale și al bio-ingineriei în dezvoltarea de roboți asemănători oamenilor, de „cetățeni” artificiali, în manipularea resurselor vieții pentru crearea structurilor hibride, a circuitelor genetice, a biologiei sintetice etc.;
- limbajul specific fiecărui domeniu necesită explicitări în vederea unei accesibilități și deschideri către orizontul celorlalte discipline;
- riscurile care decurg din echivalarea mărturisirii de credință cu opinii, „bine argumentate”;
- sarcina continuă de precizare a limitelor dialogului dintre teologie, filosofie și știință, pentru a evita riscurile relativizării, sincretismului, integrismului, gnosticismului etc.;
- atacurile noului ateism și a celor care provin dinspre discursul unor filosofii non-fundamentaliste sau anti-religioase;
- insuficienta deschidere a specialiștilor din cele trei arii de cunoaștere către experiența dialogului dintre teologie, filosofie și știință;
- riscul care decurge din instrumentalizarea explicativă a religiei.

C. În același timp, în numeroase rânduri participanții la lucrările simpozionului și-au exprimat convingerea că dialogul dintre teologie, filosofie și știință, și deschiderea reciprocă a acestor orizonturi de cunoaștere pot aduce numeroase beneficii în spațiul universitar românesc, în viața credinței și la nivelul întregii societăți. Dintre acestea, în concluziile lucrărilor noastre menționăm:

- relevarea relațiilor posibile dintre diferitele domenii de cunoaștere din perspectivă creștin-ortodoxă, dezvoltându-se totodată dimensiunea duhovnicească a cunoașterii;
- depășirea abordărilor unilaterale, a fragmentării provocate de acestea și conturarea unei înțelegeri mai cuprinzătoare asupra existenței, lumii și vieții;
- schimbul de idei, informații și experiențe, care contribuie la îmbogățirea propriei perspective;
- importanța unei culturi a dialogului în mediul academic și la nivelul societății care poate asigura premisele pentru o mai bună cunoaștere a achizițiilor, expresiilor, termenilor tehnici și înțelesurilor acestora, așa cum sunt ele utilizate în diverse arii de cunoaștere (filozofie, știință și teologie), precum și a potențialului acestora de a contribui la înțelegerea lumii și vieții.

D. În particular, în spațiul cercetării fundamentale, în special a celor care vizează adevărul și cunoașterea, au fost menționate câteva beneficii ale dialogului. Între acestea, au fost menționate:

- descoperirile și rezultatele cercetării științifice dobândesc valențe spirituale;
- relaționarea adevărului, cunoașterii și credinței într-o manieră relevantă pentru viața omului și a lumii;
- lărgirea orizonturilor gnoseologice și epistemologice dincolo de marginile lumii sensibile, prin contribuția experienței duhovnicești;

- omul de știință are nevoie de uimirea filosofică și de experiența credinței pentru a da un sens descoperirilor sale și pentru a putea pune realizările tehnice în slujba semenilor;

- în descoperirile științei și reflecția filosofică, teologul poate găsi elemente care să pună în evidență într-un mod mai elocvent raționalitatea creației, găsind în ele argumente pentru demersul său apologetic.

E. De asemenea, cu privire la științele medicale, au fost luate în discuție contribuții consistente care survin odată cu abordarea dialogică a cunoașterii:

- existența multor rezultate științifice care evidențiază potențialul terapeutic al cultivării virtuților creștine;
- evidențierea rolului pe care îl are viața religioasă la cultivarea caracterului și în structurarea comportamentelor dezirabile și în edificarea unei vieți trăite sub un sens mai înalt.

F. În spațiul teologiei, al reflecției filosofice și al cercetării științifice au fost luate în discuție contribuții importante care rezultă de pe urma abordării dialogice a cunoașterii:

- necesitatea de a contracara tendința existentă astăzi de a desacraliza simbolurile;
- legăturile profunde dintre înțelesurile teologiei Sfinților Părinți și descrierile legilor fundamentale ale lumii fizice;
- introducerea de către fenomenologie a experiențelor mistice în analiza filosofică actuală, fapt care ar putea constitui o punte de dialog;
- reevaluarea raportului dintre rațiune și credință urmărind asumarea unui mod de viață creștin.

G. În baza acestor elemente, subliniem importanța acțiunilor viitoare, destinate promovării dialogului dintre teologie, filosofie și știință, dialog care să aducă la aceeași masă viața eclesială a credinței, pasiunea cunoașterii, reflecția filosofică și potențialul imens al tehnologiilor, pentru a scoate la iveală întrebuințările cele mai adecvate ale tuturor achizițiilor cunoașterii pentru edificarea omului și a lumii. În acest sens, adresăm o invitație tuturor celor interesați și activi în câmpul cercetării și al educației, în aria învățământului și a culturalizării de masă, să participe la acest dialog.

În legătură cu aceste aspecte, participanții la Simpozion își reafirmă preocuparea pentru dezvoltarea, în viitorul imediat, a unor proiecte și programe de cercetare și educație care să vizeze cooperarea dintre Biserică și Universitate, dintre viața credinței și spațiul academic, pentru a promova o cultură a dialogului și o lărgire a câmpului cunoașterii în mediul universitar și în societatea românească.

Simpozionul Național dedicat dialogului dintre Teologie, Filosofie și Știință reprezintă o platformă de dialog și dezbateri academice, inaugurată în anul 2006, la inițiativa Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române care reunește profesori universitari, cercetători, membrii ai Academiei Române, personalități din lumea eclesială, științifică, medicală sau tehnică preocupați de dialogul dintre teologie, filosofie și știință. Cele șase ediții care s-au desfășurat până în prezent, au reunit participanți din următoarele centre universitare: Arad, București, Cluj Napoca, Constanța, Craiova, Iași, Ploiești, Sibiu și Timișoara.

Pr. Cristinel IOJA

ȘTIRI

Maica Stavroforă Ieroteia Avram, fostă stareță a Mănăstirii Arad-Gai, a fost înmormântată

Maica Ieroteia Avram, fostă stareță a Mănăstirii „Sfântul Simeon Stâlplnicul” din cartierul arădean Gai, a fost înmormântată luni, 8 ianuarie 2018, în cimitirul așezământului monahal de maici.

Slujba de înmormântare a fost oficiată de trei ierarhi ai Bisericii noastre: Chiriarhul locului, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Preasfințitul Părinte Siluan, Episcopul Ortodox Român al Ungariei, Preasfințitul Părinte Emilian Crișanul, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Aradului, înconjurați de un sobor de aproximativ 30 de preoți și diaconi, părinți consilieri de la Centrul Eparhial, stareți de la mănăstirile din cadrul eparhiei, protopopi și alți preoți parohi. La slujba de înmormântare au participat și starețe de la mai multe mănăstiri din țară, ucenice ale maicii Ieroteia, precum și numeroși credincioși apropiați ai mănăstirii.

În necrologul rostit, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului a spus că maica Ieroteia a fost și va rămâne un model de smerenie și de viață trăită în rugăciune. Era o monahie care răspândea în jurul ei multă lumină. Însăși sfârșitul ei într-o mare zi de praznic demonstrează acest lucru, a spus Înaltpreasfinția Sa.

Preasfințitul Părinte Siluan, fost duhovnic al Mănăstirii Arad-Gai, în cuvântul rostit, a evocat viața și trăirea monahală a maicii Ieroteia și a transmis un cuvânt de mângâiere pentru obștea de maici din această mănăstire, îndemnându-le să urmeze modelul de trăire monahală a celei ce le-a fost stareță.

La final, Părintele Protos. Macarie Deleu, duhovnicul mănăstirii, a prezentat biografia maicii Ieroteia, din care spicuim: S-a născut la 31 mai 1928 în localitatea Loman, jud. Alba și a primit la botez numele de Ioana. La vârsta de 24 de ani a intrat ca viețuitoare în Mănăstirea Rătești, unde a fost și tunsă în monahism. După câțiva ani, în anul 1960, în urma Decretului 410/1959, a fost dată afară din mănăstire, întorcându-se acasă și lucrând ca infirmieră la un spital. În anul 1977 a fost chemată de stareța de atunci a Mănăstirii „Sfântul Simeon Stâlplnicul” din Arad-Gai, unde a primit ascultarea de ghid la muzeu. Între anii 1980-1984 a fost aleasă ca stareță a mănăstirii. În perioada 1984-1992 a avut mai multe ascultări în mănăstire, iar în februarie 1992 a fost aleasă, din nou, stareță a mănăstirii, conducând și chivernisind toate cu bună rânduială până anul 2009, când, datorită vârstei înaintate, a decis să se retragă din această funcție. În vremea stăreției sale a reușit să construiască: biserica nouă, una dintre cele mai mari biserici mănăstirești din țară, clopotnița, un corp de chilii și trapeza mare. Tot ea a determinat prin modelul ei de trăire și alte tinere să îmbrățișeze viața monahală, astfel, numărul lor sporind mult în această perioadă.

După o scurtă suferință, la vârsta de aproape 90 de ani, în timpul Sfintei Liturghii din ziua de Praznic a Botezului Domnului, când cerurile sunt deschise, maica Ieroteia și-a dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu.

Sfântul Ioan Botezătorul prăznuit de arădeni

A doua zi după Sfânta și dumnezeiasca Arătare, adică Botezul Domnului, când Biserica a rânduit încă de la început a se prăzni soborul cinstitului și slăvitului Proroc Ioan, Înaintemergătorul și Botezătorul Domnului, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului a fost prezent la Mănăstirea „Sfântul Simeon Stâlplnicul” din cartierul arădean Gai. Cu acest prilej, Chiriarhul a săvârșit Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie în biserica nouă a mănăstirii, împreună cu Părintele Protos. Macarie Deleu, duhovnicul mănăstirii și Părintele Arhid. Tiberiu Ardelean, inspector eparhial, în prezența obștii monahale de maici, în frunte cu maica stareță monahia Ecaterina Joldeș și a numeroșilor credincioși veniți la sfânta slujbă.

Preasfințitul Părinte Emilian Crișanul, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Aradului a săvârșit Sfânta Liturghie în Catedrala Veche din Arad, ocrotită de Sfântul Ioan Botezătorul, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi. Din sobor au făcut parte: Părintele Cristinel Ioja, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Arad, Părintele Ioan Tulcan, Părintele Teodor Pavel, Părintele Ioan Lazăr, Părintele Eugen Crișan, Arhid. Mircea Proteasa și Arhid. Gheorghe Lehaci.

Praznicul Botezului Domnului sărbătorit de arădeni

În ziua praznicului Botezului Domnului, sâmbătă, 6 ianuarie 2018, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, a oficiat Sfânta Liturghie în Catedrala Arhiepiscopală „Sfânta Treime” din Arad, în fruntea unui sobor de preoți și diaconi. Din sobor au făcut parte Părintele Simion Mladin, eclesiarhul catedralei, Părintele Gheorghe Gogan, Părintele Mircea Cricovean, Arhid. Tiberiu Ardelean, inspector bisericesc, Arhid. Claudiu Condurache și Arhid. Alexandru Tiulea. Sute de credincioși au participat la sfânta slujbă pentru a-și lua Aghiasmă Mare sfințită în această mare zi de praznic.

Cuvântul de învățătură al Chiriarhului a fost pus sub titlul „Apa în viața lumii” (pe baza citirilor scripturistice ale praznicului: Tit 1, 2; Matei 3) în care a explicat despre însemnătatea apei sfințite, simbol și realitate în sporul duhovnicesc al credincioșilor și pentru

toată trebuința de folos. Sublimitatea slujbei Aghiasmei Mari în cadrul praznicului și modul de folosire potrivit rânduiei bisericești.

După Sfânta Liturghie, Arhiepiscopul Aradului, înconjurat de soborul slujitor, a săvârșit slujba de sfințire a Apei celei mari. Răspunsurile liturgice au fost date de Grupul „Trifon Lugojan”, al Catedralei Arhiepiscopale, dirijat de tânărul Marinell Roz. În încheiere, Înaltpreasfințitul Timotei a adresat credincioșilor prezenți în număr impresionant, părintești binecuvântări și doriri de propășire materială și spirituală. Credincioșii, cu multă răbdare și în bună rânduială, au luat Aghiasmă Mare din vasele anume rânduite pe platoul din fața Catedralei Arhiepiscopale.

Preasfințitul Părinte Emilian Crișanul, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Aradului s-a aflat în ziua praznicului Botezului Domnului în mijlocul clericilor și credincioșilor veniți în număr mare la Catedrala Veche din Arad. Cu acest prilej, Preasfinția Sa a săvârșit Sfânta Liturghie, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi. Din sobor au făcut parte: Părintele Flavius Petcuț, protopopul Aradului, Părintele paroh Traian Micoroi, Părintele Ioan Tulcan, Părintele Ioan Lazăr, Părintele Eugen Crișan, Arhid. Mircea Proteasa, Arhid. Gheorghe Lehaci, Diac. Gheorghe Hodrea și Diac. Viorel Herlo.

În cuvântul de învățătură, Preasfințitul Părinte Emilian, a vorbit credincioșilor prezenți despre măreția praznicului Bobotezei, care a rămas aceiași de două mii de ani. Sfintele Evanghelii ne istorisesc că „botezându-se Iisus, când ieșea din apă, îndată cerurile s-au deschis și Duhul lui Dumnezeu s-a văzut pogorându-se ca un porumbel și venind peste El. Și iată glas din ceruri zicând: Acesta este Fiul Meu cel iubit întru Care am binevoit” (Matei 3, 16-17; Marcu 1, 1-10; Luca 3, 21-22). Prin smerenia ascultării și împlinirea legii s-au deschis cerurile și însuși Dumnezeu-Tatăl a mărturisit iubirea față de Fiul Său, iar Duhul Sfânt S-a coborât în chip văzut peste Fiul și astfel descoperirea Sfintei Treimi a fost dată în chip mai vădit decât altă dată. Această arătare a Sfintei Treimi în timpul Botezului Domnului este descoperirea unei taine mari și nepătrunse de mintea omenească. După botezul în Iordan Mântuitorul Hristos își începe activitatea Sa publică. De asemenea, Ierarhul a explicat credincioșilor semnificația Aghiasmei Mari și folosul ei în viața noastră creștinească și a tot ceea ce ne înconjoară.

După Sfânta Liturghie, Preasfinția Sa, înconjurat de soborul slujitor, a săvârșit slujba de sfințire a Apei celei mari. La final, credincioșii, cu multă răbdare și în bună rânduială, au luat Aghiasmă Mare din vasele anume rânduite în curtea Catedralei Vechi.

(Știrile au fost preluate de pe site-urile episcopiaaradului.ro și basilica.ro)

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte de onoare: ÎPS. Dr. TIMOTEI SEVICIU, Arhiepiscop al Aradului
 Redactori coordonatori: Pr. IOAN TULCAN, Pr. CRISTINEL IOJA
 Secretari de redacție: Pr. ADRIAN MURG, Pr. CAIUS CUȚARU,
 Sorin Gheorghe Săplăcan
 Administrație: Pr. FILIP ALBU, Pr. LUCIAN FARCAȘIU

Articolele și corespondența se trimit pe adresa redacției:

Str. Academia Teologică, nr. 9, Arad
 Tel/Fax: 0257-285.855, calea.mantuirii@yahoo.com
 Tipărit la Poudique srl Arad.
 ISSN: 1582-1951; Preț: 1 leu
 Costul unui abonament este de 50 lei anual.